

DISQVISITIO HISTORICO-CRITICA
DE
LIBRIS HYPOGNOSTICON
AN AB HINCMARO IN AVGVSTANA
CONFESSI^EONE ET ALIBI RÉCTE TRI-
BVANTVR DIVO AVGVSTINO
EPISCOPO HIPPONENSI

QVAM
PRAESIDE

IAC. WILH. FEVERLINO D. P. P.

IN ORDINE CIRCVLARI

A. D. XXV. MAII. A. C^II^CI^DCCXXXV.

DEFENDET

IOHANNES LEONHARDVS RAAB
HEROLDSBERGA - NORICVS.

ALTOREII

LITERIS MEYERIANIS.

so.

a. d. XXIII. 45.

Coll. diss. A
33, 45

A. Ω.

 Nter errores, quorum arguitur Augustana Confessio præcipuum Ecclesiæ nostræ Symbolum, haud posiremus est, quod art. XVIII. libræ Hypognosticon Augustino tribuantur, quos tamen alii auctori adscribendos esse Criticæ recentiores afferant. Evidem non nego, citra disquisitionem argumentorum Criticorum in utramque partem, responderi posse; allegationem Patrum pertinere ad parverga, in quibus error aliquis concedi denique potest, salva doctrinarum Symbolicarum veritate; Augustinum nominari, quoniam inter scripta ejus editi fuerunt h̄i libri, & adhuc in recentissimis editionibus reperiuntur, et quia adversarii etiam sub Augustini nomine citare eosdem solebant, e. g. D. IOH. ECCIVS in Colloquio Lips. a. 1519. habito cum Carolostadio. vid. Acta hujus Colloquii a. 1519. edita & repetita in S. R. D. VAL. ERN. LOESCHERI Vollständigen Reformationis - Actis Tom. III. p. 295. ut alias ejusmodi responsiones taceam, quæ legi possunt in Rev. IO. FR. WALLISERI Vindiciis librorum Ecclesiæ Luther. Symbolicorum, harumque scrupulis specialibus adversus Aug. Conf. §. 12. & §. 4. Solidior tamen scrupuli solutio Criticam requirit disquisitionem, quæ vel ideo alicujus videtur esse momenti, quod non tantum post Augustana Confessionis tempora, sed jam Saculo IX. varie de autore horum librorum disputatum est. Has igitur controversias breviter recensere, de iis judicium ferre, atque ex his scrupulum illum solvere hac opella constitut. DEVS dirigat mentem calamumque ad veritatem! & Ecclesiæ utilitatem!

A 2

§. I. Li.

§. I.

LI bri, in quorum autorem nunc inquiremus, non tantum in operibus Augustini impressis omnibus, sed etiam in MStis quibusdam appellantur ὑπογνωσικῶν, vel hyposticon, quod testantur BENEDICTINI e Congregatione S. Mauri in Admonitione in hos libros, quos in Appendice Tomi X. Operum S. Augustini exhibuerunt. Explicationem hanc addunt iidem Patres: *vulgo inscribuntur ὑπογνωσικῶν i.e. subnotationum libri, quorum videlicet quinque priores contra quinque Pelagianorum dogmata singulis responsiones exhibent subnotatas.* Ipse autem Autor in Præfatione hosce libros suos appellat Hypomnesticon his verbis: *Igitur de magisterio gratiæ Dei confidens, his (Pelagianis & Cœlestianis hæreticis) respondendum, tanquam Hypomnesticon, abbreviatum hunc facere librum curavi:* Sub hoc etiam nomine a veteribus citantur isti libri, quod testantur laudati Benedictini hanc subjicientes expositionem: *quasi dicas Commonitorium, sive ut ipsi Veteres interpretantur, Memoratorium, quod auctoris consilium fuisse istud videatur, ut Ecclesiæ Catholicæ contra Pelagianos doctrinam, memoriae juvandæ causa, compendio traderet.* Dividitur Hypomnesticon in libros VI quorum quinque priores quinque hæc dogmata Pelagianorum refutant. I. Adam, sive peccasset, sive non peccasset, moritum fuisse. II. Tamen peccatum ejus neminem nisi solum nocuit ipsum. III. Posse hominem per liberum arbitrium, tanquam per se sibi sufficientem, implere quod velit, vel etiam meritis operum a Deo gratiam unicuique dari. IV. Libidinem naturale esse bonum, nec in ea esse quod pudeat. V. Parvulos non trahere originale peccatum, neque perituros a vita æterna, si sine sacramento baptismi ex hac vita migraverint. Liber VI. Prædestinacionem contra Pelagianos tuetur; hic in nonnullis Codicibus MSS.

solus

solus sine V. prioribus, sicut hi nonnunquam soli sine hoc sexto reperiuntur, unde aut supposititum esse aut addititum saltem (posteriorius vero vel initium hujus libri VI. docet) concludit IO. GARNERIUS Societatis Iesu Presbyter in Sylloga Dissertationum ad Histor Pelagianam pertinentium Marii Mercatoris operibus subjecta, & repetita consilio IO. PHEREPONI h. e. CLERICI in Tomo XII. Operum Augustini Antverpiæ sive Amstelodami 1703. recusorum Diff. VI. cap. IV. de libris sex Hypognosticon p. 252.

§. II.

Vltimus iste de Prædestinatione liber cumprimis allegabatur Sæculo IX. atque hinc disputabatur, an libri VI *υπογνωστικῶν* Augustini essent nec ne. Nimurum, cum GOTTESCHALCVS errorem de prædestinatione absoluta resuscitaret, atque a partibus illius starent RENIGIVS Archiepiscopus Lugdunensis, PRUDENTIVS Episcopus Trecassinus, RATRAMNVS Monachus Corbejensis, FLORVS Magister & Diaconus Ecclesiæ Lugdunensis, Gotteschalcum vero impugnarent HINCMARVS Archiepiscopus Remensis, RABANVS MAVRVS Archiepiscopus Moguntinus, AMVLO vel AMVLARIVS Archiepiscopus ante Remigium Lugdunensis, & IOHANNES ERIGENA Scotus dictus, ab utraque parte nonnunquam provocabatur ad AVGVSTINVM, ejusque Hypomnesticon, cumprimis ob doctrinam de prædestinatione maiorum. Non morabor eos, qui ceu Augustini scriptum allegarunt, nullo addito argumento Critico. Ita ipse GOTTESCHALCVS in libello ad Rabanum, excerpto in HINCMARI lib. de Prædestinatione cap. XXI. *De libero arbitrio, quid sit credendum, præcipue contra Pelagianos & Cœlestianos a B. Augustino plenius et uberioris diversis in opusculis, & maxime in Hypomnesticon esse cognoscitur inculcatum. Unde te potius ejusdem catholicissimi doctoris fructuosis assertioibus incomparabiliter inde quoque*

malueram niti, quam erroneous opinionibus Massiliensis Gennadie, qui plerisque presumit in locis, tam fidei Catholicae, quam beatorum etiam Patrum invictissimis auctoritatibus, infelicis Casianii perniciosum nimis dogma sequens reniti. RATRAMVS etiam libro II. de Prædestinatione ab initio librum VI. Hypomnestici sub Augustini nomine citat, in Veterum Autorum, qui IX. Sæculo de prædestinatione & gratia scripserunt operibus & fragmentis a GILB. MAVGVIN editis Tom. I. p. 62. Illos tantum commemorabo, qui argumentis nonnullis vel esse Augustini Hypomnesticon vel non esse data opera probare conati sunt. Ad illos pertinent HINCMARVS, & PARDVLVS Episcopus Laudensis, ad hos PRUDENTIVS, FLORVS, REMIGIVS et cum utroque Ecclesia Lugdunensis. PARDVLVS in Epistola, cuius fragmentum asservavit REMIGIVS & Ecclesia Lugdunensis in libro de tribus Epistolis p. 132. in Collectionis Maugvinianæ Tomo II. scribit, *inter nostros maximam fuisse contentionem, cum quidam dicant Augustinum edidisse libellum, quem Hypognosticon prætitulavit, quidam dicant, non a præfato viro eundem libellum esse editum.* Doleo nonnisi pauca superesse hujus contentionis documenta & argumenta; quæ vero supersunt eo diligentius considerabimus.

§. III.

HINCMARVS in Diff. post. de prædestinatione Dei & libero arbitrio aduersus Gotheschalcum & ceteros Prædestinatianos p. 10. editionis Sirmondianæ, postquam argumenta adversæ partis contra suam sententiam destruere conatus erat, Augustinum autorem esse Hypomnestici his duobus argumentis probare voluit: „I. Quod Episcopi Africæ provinciæ in Epistola (quæ „ipsorum nomine a FVLGENTIO Rusensi scripta, & in Fulgentiis operibus reperitur, & in Augustini operum a Benedictinis editorum Tomo X. Appendix p. 102. sqq.) ipsa B. AVGVSTINE
verba

verba de supradicto Hypomnesticon libro ex responsione ter-^{ee}
 tiæ quæstionis ad revincendos ponunt hæreticos. II. Quod^{ee}
 ipse B. Augustinus in libro ad Dulcitium de octo quæstioni-^{ee}
 bus, commemorans libros suos, in quibus de iisdem quæstio-^{ee}
 bus scriperat, ita ad finem ipsius operis de eodem Hy-^{ee}
 pomnesticon libro commemorat dicens: *Addere etiam hoc^{ee}*
quam maxime huic operi oportet, ut vestra calumnia, quam^{ee}
nobis objicere soletis, per inluminationem gratiae Salvatoris^{ee}
revincatur, imo confutetur, & nostræ fidei integritas compro-^{ee}
betur. Credere nos quippe vel prædicare fugillatis, quia cum^{ee}
lege Dei & Prophetis, cum Evangelio Christi ejusque Aposto-^{ee}
lis prædestinationem dicimus, & reliqua quæ ibi lector ex in-^{ee}
tegro cum sextæ quæstionis solutione de Hypomnesticon libro^{ee}
inveniet. III. Argumentum Hincmari in S. REMIGII & Ec-
 clesiæ Lugdunensis lib. de tribus Epistolis pag. 123. edit. Maugvin.
 asservatum est, quo perhibet, ipsum Augustinum mentionem
 facere in libro contra Manichæos ex Genesi quæstionum & ab-
 solutionum illarum, quæ in libris Hypomnesticon legantur.
 PARDVLVS in eodem S. Remigii lib. p. 133. ita idem argumen-
 tum proponit: "Quidam nostrorum dicunt, non a præfato^{ee}
 viro (Augustino) eundem libellum (Hypognosticon) esse edi-^{ee}
 tum; quod mendacium esse cito probare poterit, qui secun-^{ee}
 dum libellum Augustini, quem in Genesim contra Manichæos^{ee}
 edidit, ad finem usque perlegerit, ubi demonstrat se ipsam^{ee}
 quæstionem cum aliis quinque contra rabiem Manichæorum^{ee}
 edidisse."

§. IV.

Non leve his argumentis videtur inesse pondus, siquidem
 videntur inniti testimoniis non tantum Africanorum Episcopo-
 rum & in his Fulgentii, qui uno, eoque non integro Sæculo
 post Augustinum vixerunt, sed ipsius etiam Augustini autori-
 tati,

tati, & scriptis, quæ genuina sunt per Retractationes ipsius & Possidii Indiculum, Sed tunc demum his argumentis suum constaret robur, si Augustinus & Fulgentius vel libros hosce Inscriptione, argumento, numero librorum aliisque circumstantiis distincte descriptos Augustino tribuissent, vel talia Augustini verba repetiissent, quæ in his libris Hypognosticon, atque iisdem solis reperirentur. In utroque autem deficiunt argumenta Hincmari, ut sufficere possit pro refutatione eorum omnium, quod S. REMIGIVS & Ecclesia Lugdunensis ad argumentum III. respondent in libro de tribus Epistolis p. 127, editionis Maugvinianæ: *in nostris codicibus non invenitur*, quod Hincmarus vel de libro Hypomnesticon, vel ex eodem in Augustini & Fulgentii scriptis extare perhibuit. Paucis tamen singularum argumentorum infirmitatem detegemus. Quod attinet ad I. allegant quidem Episcopi Africani & Fulgentius sub finem Epistolæ suæ libros Augustini, sed quos ad Prosperum & Hilarium scripsit de Prædestinatione Sanctorum; & si vel maxime in alia Epistolæ hujus parte verba quædam repeterent, & Augustino nominetenus tribuerent, quæ in libris Hypognosticon reperiuntur, nihil inde concludi posset pro Hincmari assertione, quia libri isti ex Augustini sententiis compositi sunt, quod paulo inferius demonstrabitur, & tum demum argumentatio procederet, si locus talis in solis Hypomnesticon libris extaret, vel libri Hypomnesticon distincte allegarentur; sed ne quidem nominatur Augustinus in reliquis hujus Epistolæ partibus; adhæc poterat Fulgentius legisse libros Hypomnesticon, siquidem hos post annum 418. & ante annum 420. scriptos esse, egregie docuit Io. GARNERIVS in Dissertationibus ad Historiam Pelagianam pertinentibus, p. 252. ne quid de eo dicam, quod Fulgentius, qui ob intervallum temporis ferme sœculare testis *autem* Scriptorum Augustini esse non poterat, Critico errore Scriptum eidem tribuere potuisset, quod ad ipsum minime pertinebat.

§. V.

§. V.

Quod attinet ad argumentum II. quo Hincmarus ex Augustini libro ad Dulcitium de octo quæstionibus verba quædam recitat, quæ in libro VI. Hypomnesticon etiam reperiantur, nullius id est ponderis, quia verba hæc non leguntur in citato Augustini libro, neque a Benedictinis, qui Codices etiam MStos diligentissime contulerunt, reperta sunt; imo ne quidem locum habere possunt illa verba in libro ad Dulcitium, directa enim sunt ad Pelagianum quendam hominem, Dulcitium autem ceu orthodoxum amicissime tractat Augustinus; & si legerentur verba hæc in citato Augustini libro, dubium tamen esset, annon Hypognostes ex Augustino hæc decerpserit; ne repetam, quæ ex solutionibus argumenti I. huic etiam applicari possent. Argumento III. jam satisfecerunt S. REMIGIVS & Ecclesia Lugdunensis in lib. de tribus Epistolis p. 127 edit. Maugvin. his verbis: "Ut autem quinque illas quæstiones sive oppositiones Pelagianorum in libris, quos de expositione genesis idem B. Augustinus contra errores & blasphemias Manichæorum scripsit, commemoraret, nec in nostris codicibus invenitur, nec ulla ratio esse videtur: quia manifestum omnino est, quando eosdem libros idem auctor conscripsit primis fere adhuc temporibus conversionis sive presbyterii sui, nec dum tunc Pelagianorum nomen aut hæresim extitisse, sed longo post tempore & multis intercedentibus annis eorum insaniam atque impugnationem contra Ecclesiam surrexisse." Et ideo quod neque ad Manichæos hæreticos pertinebat, neque a Pelagianis, qui nec dum exorti fuerant, nullatenus opponi potuerar, nulla prorsus ratio permittit, ut quod ad huc penitus futurum ignorabatur, in illis libris velut transactum commemoraretur. Sunt quidem circa finem librorum eorundem breviter contra Manichæos propositæ atque

B

ex-

expositæ quædam quinque quæstiones, sed ad Pelagianos nihil^a pertinentes, & eorum nullam memoriam facientes.“

§. VI.

Vidimus hucusque Hincmarum argumentis sane non optimis neque validissimis disputantem, quod etiam GARNERIUS fatetur, imo, quod addere licet, loca Veterum non satis fideliter allegantem; nunc argumenta contrariæ partis, & quæ Hincmarus adversus ea regessit contemplabimur. Recensuit ea GARNERIUS in Diff VI. de scriptis adversus hæresim Pelagianam p. 253. ita tamen, ut post messem reliquerit aliquod Spicilegium. Duæ autem sunt horum argumentorum classes, alia sunt historica, ex silentio petita, cui sane argumentandi rationi multum est ponderis tribuendum, si illi silent, qui librum aliquem vel ignorare non poterant, vel non potuissent non allegare, si ab autore, cui tribuitur, profectus fuisset; alia sunt conjecturæ ex ipso libro ejusque stilo & arguento vel primario vel secundario depromtæ. Primum argumentum historicum, a Garnerio prætermissum, S. REMIGIVS & Ecclesia Lugdun. in lib. de tribus Epistolis cap. 35. p. 124. edit. Maugvin. ita proponunt: „Adjungit etiam (Hincmarus) rem novam, „& neque ex lectione, neque ex veraci aliqua traditione nobis „haec tenus compertam, quod scilicet B. Augustinus post omnes „libros suos scripsicerit quendam libellum, quem Græco voca- „bulo *Hypomnesticon* nominant, quod Latine *memoratorium* „interpretatu. „ Idem Autores in libro de tenenda veritate Scripturæ p. 204. edit. Maugvin. hæc ita repetunt: „Neque ullus sere Ecclesiasticus Scriptor ejus (libri Hypognosticon) mentionem facere invenitur, & ideo falsa superscriptione titulatum minime dubium est „ & paulo inferius: „neque in scriptis alicuius viri Ecclesiastici forte memoratus reperitur. „ Verba hæc si advertisset Garnerius forte non scripsisset

psisset in Diss. saepius citata p. 253. Nono saeculo indubitatus fuisse, libros Hypognosticon esse Augustini, donec orta contentio esset Hincmarum inter & Remigium; & paulo inferius: ante nonum saeculum Augustino communiter tributos fuisse, omnibus codicibus ita ferentibus, quod nec inficias erit Remigius. Argumento vero ipsi, quamvis non summum, aliquem tamen probabilitatis gradum trahiendum esse ideo existimo, quia tanti tamque celebris Doctoris, cujus scripta alia in controversiis Pelagianis & Semi-Pelagianis frequentissime allegabantur, libri Hypomnesticon Pelagianis oppositi vix ac ne vix quidem, continuatis adhuc per plura Saecula iisdem controversiis, tam alto silentio praeteriri potuissent. Si disputationem κατ' ἀνθρώπους consideramus, validius adhuc deprehenditur hoc argumentum, siquidem Hincmarus & Pardulus libros hos Augustino per allegationes Veterum vindicaturi probare non poterant, quod volebant, vi §. antec.

§. VII.

Argumentum historicum II. provocat ad silentium ipsius Augustini in Retractionibus suis. REMIGIVS & Ecclesia Lugdunensis l. c. ita argumentantur: „Nos manifeste novimus, „quia, quando libros Retractionum jam senex & morti vicinus scripsit, in quibus omnes præcedentes libros suos diligenter & fideliter retractavit, nequaquam adhuc istum libellum scripserat. Quia si scripsisset, utique inter alios etiam ejus mentionem fecisset.„ Eodem etiam argumento utitur S. PRUDENTIVS contra Scotum de Prædestinatione cap. XIV. p. 398. edition. Maugvin. Infirmitum tamen hoc argumentum videtur Hincmaro & GARNIERIO ll. cc ideo, quod libri Hypomnesticon post libros Retractionum scribi ab Augustino potuerant, & ipse Augustinus sub finem Retractionum ignorat, utrum aliquos adhuc (libros alios) sit dictatus, quibus ad-

dunt, quod libri de prædestinatione Sanctorum, de bono perseverantiae, & de perfectione justitiae, qui tamen certo sunt Augustini, in Retractionibus sunt prætermisſi. Facile ergo videri posset his instantiis universalitas argumenti omnino refutata. Verum non obſtantibus his reſponſionibus argumentum paucis hiſ exceptionibus conſirmari potest. 1) libros Hypomnesticon jam ante a. 420. ſcriptos fuſſe, ex ipſo GARNERIO §. antec. obſervavimus; aſt libro Retractionum a. 427. abſolutos eſſe, BENEDICTINI PATRES, qui Vitam Auguſtini, TILLEMONTII cumprimis ſubſidiis adjuti, ſtudioſe conſcriptam Tomo XI. Operum ejusdem inſeruerunt, prebatum dederunt lib. VIII. cap. VII. §. 5. p. 325. Firmo igitur talo ſtabit argumentum hoc, ſi ita formabitur: Quicunque libri ante Retractiones ſcripti, & ad classem Polemicon Scriptorum pertinentes (quæ in priimis ſedulo recenſuit, &, ubi neceſſarium videbatur, correxit Auguſtinus) non recenſentur in Retractionibus Auguſtinii, illi non ſunt ejusdem: Ergo libri Hypomnesticon non ſunt Auguſtinii. 2) ita formato argumento non quadrant instantiae Garnerianæ: etenim libros duos de prædestinatione Sanctorum, quorum posterior de bono perseverantiae inſcribi ſolet, post Retractiones deum ab Auguſtino factos eſſe, probarunt BENEDICTINI in Vita Auguſtini lib. VIII. cap. X atque vel inde ſatis patet, quod lib. I. cap. 3. & lib. II. cap. 11. Retractiones allegantur. 3) liber de perfectione justitiae, quamvis jam ante Retractiones prodierit circa annum 415. (vid. Benedictinorum Admonitio in hunc librum) & in Retractionibus omissus fuerit, ideo tamen argumentum non inſringit, quia forma Epistolica scriptus eſt ad Episcopos Eutropium & Paulum, ipſe autem Auguſtinus ſub finem Retractionum ſcribit, ſe Epistolarum & Sermonum ſuorum retractionem alii reſervasse ſcripto: vid. BENEDICTINORVM Admonitio huic libro præmissa. Argumentum vero de libris, non de Epistolis & Sermonibus eſt intelligendum.

§. VIII.

§. VIII.

Argumentum historicum III. consistit in silentio Possidii (quem alii Possidonium nominant) qui Episcopus erat Calamæ, urbis prope Hippoñam sitæ. Ita argumentantur præter PRUDENTIVM contra Scotum p. 398. S. REMIGIVS & Ecclesia Lugdun. lib. de tribus Epistolis p. 124. has urgentes circumstantias: Manifestum etiam videtur, quia post ejus obitum, quando "vitam ipsius & Catalogum non solum librorum ejus, sed etiam tractatuum ad populum, & Epistolarum ad diversos quidam Sanctus Episcopus & alumnus ejus diligentissime recensuit & descripsit, nec dum istum libellum scripserat B. Augustinus, si enim scripsisset, utique tanquam præcipue necessaria inter alios annumerari & memoriæ commendari potuisset" imo debuisset. In lib. de tenenda veritate Scripturæ hæc addunt p. 204. quem (librum ὑπομνήσεως) neque ille sanctus Episcopus, qui utique vitam ipsius scripsit, & indicem omnium librorum sive Epistolarum ejus diligentissime in fine ejusdem Scripturæ subjunxit, qui utique omnia ejus scripta optime noverat, utpote ab ipso nutritus, & cum eo multis curriculis annorum converfatus, inter cæteros libros ejus memorat. " Varia contra hoc argumentum leguntur in HINCMARI Diff. de Prædestin. p. m. 9. sed tanta cum confusione, ut locus valde corruptus esse videatur; saltem, quæ ab initio contra argumentum proponuntur magis silentium Augustini in Retractionibus quam si entium Possidii respiciunt; siquidem omisi dicuntur in indiculo libri quidam Augustini e. g. de doctrina Christiana, de hæresibus ad Quodvultdeum, qui tamen a Possidio recensentur, quamvis etiam liber de doctrina Christiana in Retractionibus occurrat, ut iterum vel bona fides vel fida memoria in Hincmaro desiderari debeat. Ergo, ne plane inepta repetitio in Hincmaro sit statuenda, hæc tantum verba argumento a silentio Possidii

B 3

oppo-

opposita existimo: „Et isdem sanctus Episcopus, qui indicem
 „librorum illius sive epistolarum conscripsit, in fine ipsius indi-
 „culi subjungit: *Fiunt simul*, quos memoratus S. Augustinus
 „Spiritu divino actus in Sancta Ecclesia Catholica ad instruc-
 „tionem animarum fecit libros, tractatus, epistolas M. XXX. ex-
 „cepto quæ numerari non possunt, quia nec numerum designavit
 „ipsorum. Ipse sanctus Episcopus, qui illa descriptis, numerari
 „non posse tractatus & epistolas illius dixit: & quidam omnium
 „librorum sive epistolarum ejus numerum diligentissime in fine
 „ipsius scripturæ eundem sanctum Episcopum subjunxisse te-
 „stantur, cum possint & ipsi videre, in eodem indiculo si con-
 „scripti sunt libri isti de prædestinatione Sanctorum, ac Bono
 „perseverantiae, quos S. Augustini esse nemo denegare aut vo-
 „let aut valet.„ Non diffiteor speciosas esse has responsiones,
 neque tamen a me impetrare possum, ut argumentum ideo fi-
 culneum pronunciem. Sane Possidius in Vita Augustini cap. 18.
ne veritatis verbi avidissimos in aliquo fraudare videatur,
statuit, Deo præstante, in hujus opusculi fine etiam eorundem
librorum (vel adversus hereticos conscriptorum, vel ex canonici-
*cis libris expositorum) tractatum & epistolarum indiculum ad-
 jungere, -- ut quisque, quod voluerit, ad describendum vel
 de bibliotheca Hipponeñsis Ecclesiæ petat, ubi emendatoria
 exemplaria forte poterunt inveniri, vel unde valuerit inquirat.
 BENEDICTINI in Vita Augustini p. 343. inde colligunt,
 Bibliothecam hujus Præsulis mediis in flammis Arianis & bar-
 baris singulari Dei præsidio conservatam esse; cui conjecturæ
 confirmandæ sequentia inservire possunt verba ex ultimo capite
 Possidii in Vita Augustini excerpta: *Ecclesiæ bibliothecam,*
omnesque codices diligenter posteris custodiendos semper jubebat.
Clerum sufficientissimum -- Ecclesiæ dimisit, una cum bibliothe-
cis, libros & tractatus vel suos vel aliorum sanctorum habenti-
bis, in quibus dono Dei qualis quantusque in Ecclesia fuerit
*mosci-**

noscitur, & in his semper vivere a fidelibus invenitur. Voleat ergo, & ob familiaritatem cum B. Augustino potuit accuratum dare Catalogum scriptorum hujus Præsulis. Ergo ad responseses Hincmari exciperem. 1.) Possidium per ea, quæ numerari non possunt, intelligere Epistolas & Sermones, non integras libros; illa scripta minora vix ipse Autor numerare potest; quis vero dicat, scripta majora, quale est Hypomnesticon in sex libros divisum, numerari non posse? 2) ad instantiam de libris de prædestinatione Sanctorum ac Bono perseverantiae in indiculo Possidiano prætermisis regererem: Possidium inter scripta Augustini contra Pelagianistas referre *Contra quæstiones Pelagianistarum librum unum*, atque per hunc, ut mihi videtur, indicare illos libros, qui alias inscribuntur de prædestinatione Sanctorum & Bono perseverantiae: Etenim inscriptio-nes librorum Veterum, sœpe non ab ipso autore profectas, variare non inusitatum est; Retractionum Augustini titulum fuisse *de recensione librorum Possidius* refert in Vita Augustini cap. 28. uni eidemque scripto nunc unum, nunc plure assignari libros ex ipsis Hypomnesticon libris patet, quos quamvis sex eorum vulgo numerentur, ceu unicum librum in articulos dividunt meliores manuscripti Codices, teste GARNERIO l. c. p. 257. Nec male quadrare videbitur Inscriptio Possidiana in libros Augustini de prædestin. Sanct. & bono persever. si occasio illorum & contenta considerentur: PROSPER enim in Epistola ad Augustinum, qua ipsum ad scribendos istos libros permovit, quam etiam hac ipsa de causa Benedictini iisdem præmiserunt, quæstiones quasdam ex objectionibus Semi-Pelagianorum contra priora Præsulis Hipponeñsis scripta Anti-Pelagiana decerptas n. 8. proponit, earumque discussionem rogat; Augustinus etiam in libris ipsis quætionum harum sœpius neminit, atque ad eas respondet, ut commodissime inscribi potuerint hi libri *contra quæstiones Pelagianistarum*. Evidem non ignoro BENEDICTI-

MOS

NOS PATRES in Annot. ad Indiculum Possidii existimare, Calamensem hunc Episcopum per librum *contra quæstiones Pelagianistarum* intelligere velibrum seu *epistolam 157. ad Hilarium*, vel *librum de perfectione justitiae hominis*; & GARNERIO l. c. p. 253. & 257. videri Possidium hic digitum intendere in libros Hypomnesticon, quos falso adscripsit Augustino. Verum Benedictinis ideo subscribere nequeo, quia Possidius ex utraque illorum conjectura unum idemque scriptum bis & ad instar duorum scriptorum recensuisset, quod παρόπεδα in Viro Augustini studiosissimo & in lectione librorum ejus versatissimo non est credibile: Garnerii autem conjectura ideo non potest placere, quod libri Hypomnesticon non quæstionibus sed dogmatibus Pelagianorum dicuntur oppositi; quod Possidius, si eosdem libros intellexisset, sine dubio titulo Hypomnesticon, quem Præfatio illorum indicat & exponit, recensuisset; & denique, quod Possidius non videtur potuisse Augustino libros hosce, errore ipsi vix condonando, assignare. Id tamen facilius concederem, Possidio vel ob irruptionem barbarorum in Africam ultima Augustini scripta non fuisse satis cognita, vel sub imperfectis libris, quos Augustinus morte præventus reliquise ipsi dicitur in vita Augustini cap. 28. comprehendendi etiam libros de prædest. Sanct. utroque enim casu intemerata manet auctoritas Possidii quoad libros ab Augustino ante has turbas conscriptos, inter quos locum habere deberent libri Hypomnesticon, si quidem essent Augustini.

§. IX.

Jam ad illa progrediemur argumenta, quæ ex libri ipsius lectione petuntur, & quo minus difficultatis, eo plus probabilitatis, imo certitudinis habent. Primum locum hic assignare licet stilo. Qui enim stilum alicujus auctoris e genuinis ejusdem scriptis assidua lectione atque attentione Philologis propria,

pria , adeoque experientia doctus , sibi reddidit familiarem , diversum scribendi genus in alienis scriptis manibus quasi palpat h. e. per experientiam pariter cognoscit , atque ita de ~~re~~ dubitate nequit. Ita libellum , qui Hypognosticon Augustini inscribitur , esse Pseudographum inter alia ita probat S. PRUDENTIVS contra Scotum de prædestin. *Ipsa quoque loquendi facie quisquis tanti Patris literis jugi meditatione pascitur , & delectatione nutritur , perfacile alterius esse perpendit.* Ita etiam S. REMIGIVS & Ecclesia Lugdun. in lib. de tribus Epist. p. 125. Sed & ipse sermo ab eloquio S. Augustini multum discrepat. & in lib. de tenenda veritate Script. p. 204. *Nec ipso stylo ulla-tenus cum ejus eloquio consonat ; FLORVS quoque & Ecclesia Lugd. adversus Joh. Scotum p. 726. edit. Maugvin. scribunt : Stilus ipse demonstrat , libellum hunc non esse ejusdem S. Augu-stini.* Eodem argumento utitur ERASMVS ROTEROD. Philologus atque Criticus magnus , & in lectione Augustini , vel ob editionem Operum ejusdem versatissimus ; hic enim in Præf. ad libros Hypognosticon Tom. VII. Operum Augustini p. m. 1358. hoc opus non esse Augustini etiam inde probat , quod nec stilus per omnia congruit , licet hominis eruditii facundique videatur. Specimina nonnulla sermonis a sermone Augustini plane diversi profert GARNFRIVS in Diss. saepius laudata , dum p. 251. inæqualem orationis modum , nunc sublimem nimis , nunc nimis humilem carpit , producens Periodos nonnullas ex libris Hypognosticon , & p. 252. has peregrinas , insolentes atque etiam barbaras voces ex iisdem libris depromit : *Protoplatus , Exu-latus , Desolatus gratia , refellitus , repedare &c.* unde concludit hos libros non esse Augustini , quod partim ex integra Dissertationis serie , partim ex compendio ejusdem ad marginem adscripto elucescit.

§. X.

Nec infirmius priori est argumentum II. desumptum ex
C argu-

argumento horum librorum præcipuo, in quo varia cum doctrinis certissime Augustinianis pugnantia deprehenderunt PRUDENTIVS I. c. p. 398. & 405. FLORVS p. 726. REMIGIVS p. 124. & p. 204. Videtur quidem argumentum hoc, alias egregium, in Augustino locum non habere, quod constans non fuit in doctrinis suis & retractavit: Verum & huic exceptioni jam obviam iverunt laudati Scriptores; ita PRUDENTIVS p. 405. librum Hypognosticon dicit „in multis a sensu, locutione & libris Augustini nimium aversum imo adversum. Nempe cum idem „Vir beatissimus opuscula sua retractaret, & ad locum retractandi libri sui, cuius est titulus de 83. quæstionibus perveniret, ita locutus est: Vtrum DEVS mali auctor non sit, ubi videndum est, ne male intelligatur, quod dixi, *mali auctor non est*; quia omnium, quæ sunt, auctor est, quia in quantum sunt, in tantum bona sunt. Et ne hinc putetur non ab illo esse pœnam malorum, quæ utique malum est iis, qui puniuntur; sed hoc ita dixi, quemadmodum dictum est *Deus mortem non fecit*, cum alibi scriptum sit, *Mors & vita a Domino Deo est*. Malorum ergo pœna, quæ a Deo est malum est quidem malis, sed in bonis Dei operibus est, quoniam justum est, ut mali puniantur, & utique bonum est omne, quod justum est, Locus hic reperitur Retractionum lib. I. cap. 26. & respicit Quæstionem XXI. in libro de diversis quæstionibus 83. nec retractationem aut mutationem sed solum explicationem sententiæ suæ perpetuæ comprehendit. Ideo etiam PRUDENTIVS verbis subsequentibus ex Augustini Quæstionibus in Heptateuchum ostendit, docuisse ipsum, malum etiam esse a Deo, non secundum malitiam, qua homines mali sunt, malus enim Deus non est, sed malis ingerit mala, quia justus est; & p. 398. sq. Augustinum expressis verbis dixisse malos gehennæ prædestinatos, & diabolum *judicio ignis aeterni irrevocabiliter destinatum*. Disputat autem Prudentius contra Scotum, qui Pro-

Propositionem hanc, *divina prædestinatione nullum præparari ad tormenta*, auctoritate Augustini ex libris Hypognosticon corroborare volebat. Hypognostes enim lib. I negat operose, mortem esse a Deo, provocans ad dictum Sap. I. 13. *Deus mortem non fecit*, & lib. VI. in primis cap. 6. *inconcusam disputationis regulam appellat*, *Peccatores in malis propriis, antequam essent in mundo, præscitos esse tantum, non prædestinatos;* quamvis cum ita perget: *pænam autem eis esse prædestinatam secundum quod præsciti sunt*, absurdus sibiique contradicens non immerito videatur REMIGIO p. 124. & PRUDENTIO p. 397. Non diffiteor, aliquid subesse Logomachiæ (quamvis VSSERIVS MAVGVINVS & alii nondum mihi persuaserint. omnem hæresin Prædestinationam esse fabulam) id tamen manifestum esse puto, cum Hypognostes expressis verbis & operose neget, Deum esse autorem mortis, neget etiam malos pœnis esse prædestinatos, Augustinus autem illud & prioribus & posterioribus cogitationibus affirmet, hoc saltem non retractet, Augustinum non posse haberi pro autore librorum hypognosticon. His admodum conformia sunt, quæ REMIGIVS habet p. 125. Et prorsus de tanto Viro sentire indignum est, verbum & sensum prædestinationis, quem omni tempore in suis scriptis & predicationibus tenuit & commendavit, & quem in libris Retractionum nequaquam reprehendendo utique approbavit, in hoc libello evacuare & destruere.

§. XI.

Argumentum III. suppeditant argumenta libri secundaria, probationes, illustrationes, allegationes, quæ sæpius, etiam impostorem, non bene memorem produnt. Huc refero, quod REMIGIVS p. 125. de Hypognoste observat: *Testimonis ex Hebraica translatione, quam B. Hieronymus edidit, præter ejus (Augustini) consuetudinem contra illos hæreticos utitur, quod*

C 2

ille

ille ex antiqua potius editione facere consuevit. Eodem etiam argumento utitur FLORVS p. 726. GARNERIVS acer argumentorum Remigianorum censor in Diss. cit. p. 251. argumentum hoc calculo suo confirmat, hoc proponens exemplum: Hypognostes hæc habet Psalmi CXIV. verba: *Convertere anima mea in requiem tuam, quia Dominus benefecit mihi. Quoniam eripuit animam man de morte, oculos meos a lacrymis, pedes meos a lapsu, placebo Domino in regione vivorum; quæ apud AVGUSTINVM ita leguntur: Converttere anima mea in requiem tuam, quia Dominus benefecit tibi. Quoniam exemit animam meam a morte, oculos meos a lacrymis, pedes meos a lapsu. Placebo in conspectu Domini in regione vivorum.* Idem Garnerius etiam animadvertisit, quoad N. T Hypognosten sequi lectionem Evangelii, quam idem Hieronymus, Damasi rogatu, recognovit. Neque contemnendum est argumentum IV. quod libri Hypomnesticon declarant indolem autoris quoad intellectum & voluntatem, quæ omnino opposita est indoli Augustini. Huc pertinet, quod PRUDENTIVS p. 398 & REMIGIVS p. 124. absurditatem & contradictionem in his libris reperiundam Augustino minime convenire statuunt, quibus Remigius p. 125. addit: *Et modestia, atque humilitas morum, & sermonum ejus non ibi servatur.* Ita etiam ERASMVS de libris istis judicat, clamoris plus habere, solidæ argumentationis minus, quam Augustinus, & GARNERIVS p. 253. Multum Augustinus modestia orationis, plurimum latinitate Hypognostem vincit.

S. XII.

Hucusque vidimus, Prudentium, Florum, & Remigium bene disputantes adversus Hincmarum, qui contendebat Augustinum ipsum esse Hypognosten. Nunc etiam fatendum & GARNERIO concedendum est, adtexuisse hos Viros argumentis optimis nonnulla omnino levia omniq[ue] vi probandi destituta.

Talia

Talia sunt, quæ REMIGIVS profert his verbis p. 125. Quia“ nec præfationem aliquam in initio sui gerit, ubi se ab aliquibus rogatum vel sibi necessario visum, ut de tali re i. e. prædestinationis verbo, in suis libris corrigendo, sive aliter exponendo aliquod novum opus scriberet, & significasse inveniatur. Nec ulla talis necessitas extitisse cognoscitur, ut de illis“ quinque quæstionibus, de quibus tam multa & tam multipliciter in libris præcedentibus disputaverat, iterum novo opere“ disputare cogeretur.“ Videlur etiam Inscriptio Græca, Augustino alias non admodum usitata, scrupulum laudatis Viris iniecisse. ERASMI sane argumentum non postremum est *titulus* *in solens ὑπομνήσκειν, qua i dicas Subnotationum; neque enim sollet ille titulos Græcos indere suis libris, multo minus eos, quæ non indicant argumentum.* Accurate respondit GARNFRIVS ad argumentum I. habere hos libros præfationem, qua forte Codex Remigii caruit; & præterea libros Augustini *de magistro, & de immortalitate animæ* etiam carere præfationibus: ad arg. II. Hypognosten in præf. scribere, *armis adversariorum catholicos* *solicitudine repugnandi fieri cautores,* & videri posse Augustinum hoc libro amoliri a se voluisse invidiam nascentis ex suis libris male intellectis Prædestinationæ hæresis; ab hac posteriore responsione prope abest HINCMARVS excerptus a REMIGIO p. 123. ubi dicit: Augustinum cum ad Prosperum & Hilarium nihil de prædestinatione reproborum, sed de prædestinatione Sanctorum tantum scripsisset, multis postulantibus scripsisse librum Hypomnesticon, ut quasi retractaret, & se excusaret, non eo sensu dixisse prædestinatos ad interitum, sed in impietate perseverantibus esse pœnam prædestinatam. Quid vero in ultimis hujus responsionis Hincmarianæ verbis sit desiderandum, nunc ex §. X. non repetam. Bene etiam REMIGIVS monet p. 126. Si Augustinus circa prædestinationem reproborum quidpiam immutare voluisset, facturum fuisse ad quærimoniam Sancto-

rum in Gallia virorum , hac doctrina offensorum , in quorum gratiam libros de prædestin. Sanct. & dono persev. scripsit ; cum vero id hac tam formidolosa occasione non fecerit , multo minus esse credibile , fecisse occasione alia minori . Ad argumentum III. per instantiam respondet GARNERIVS provocando ad Enchiridion & Homilias , Græcas Inscriptiones genuinorum Augustini librorum ; addit etiam titulum in præfatione satis explicatum . Diffiteri tamen nequeo , argumentum Erasmi , quod consuetudinem Augustini urget , titulis argumenta librorum perspicue indicandi , hac responsione nondum esse omnino refutatum .

§. XIII.

Displacet etiam responsio illa , quam REMIGIVS p. 126. dedit ad argumentum , quo Hincmarus (uti ex ipsa responsione colligere licet) ad titulum provocavit , Augustino in Codicibus nonnullis tribuentem . Cum respondere potuisset , Inscriptionum harum , in primis quoad nomen auctoris saepe non ab ipso Auctore , sed a librario vel Possessore profectorum , nullam esse auctoritatem : id tantum regerit , titulum male intelligi , Autorem non voluisse librum supponere Augustino , sed ideo appellasse Hypomnesticon Augustini , quod maximam partem excerpta ex Augustino memoriae gratia comprehendat . En ipsa Remigii verba : „ Et quia auctor ejus , ipsius B. Augustini „ sensus brevi isto opusculo velut in unum collegisse & expli „ cuisse videtur . ideo ipsi opusculo nomen S. Augustini in titulo „ præferre voluerit : non quod vere ab illo sit editus , sed vere „ (in quantum auctor ejus potuit) juxta formam disputationum „ ejus digestus atque compositus . Velut si eundem libellum „ Latine memoratorium S. Augustini appellare voluisset , nihil „ utique aliud intelligeretur , nisi quia illud , quod ab eo sparsim „ & multipliciter fuerat disputatum , breviter & velut sub uno „ aspectu positum memoriae commendaret . Ingeniosam fateor „ esse

esse responcionem, quæ non tantum assensum MAVGINI in Tomo II. Vindiciarum Prædestinationis & Gratiæ, ejusque Historica & Chronica Diss. cap. 26. aliorumque promeruit, sed etiam exemplis Apicii, libri Sapientiæ Salomonis, aliorumque librorum in primis e re litteraria Ebræorum, quorum tituli pari ratione male intellecti occasionem dederunt, præter intentionem auctoris circa auctores errandi, illustrari posset. Verum quo minus eidem assentiar, obstat id unicum, quod Autor in præfatione, ubi & potuisset & debuisse hanc rationem suæ Inscriptionis dare, altum de ea silet, atque e contrario se refutatrem Pelagianorum reliquis cautiorem haud obscure ostentat. Melius ergo placet responcio FLORI qui p. 726. scribit, *ex falso titulo plerosque putare, libellum Hypognosticon esse S. Augustini*. Cumque statim addat: *Quem libellum non esse ejusdem S. Augustini, & stilius ipse demonstrat & sensus, videtur innuere alium forte Virum doctum Augustino homonymon hujus libelli autorem esse; & dispicieni de alio Augustino commode indicat Venerandus Polyhistor D. Io. ALB. FABRICIVS in Bibliotheca Latina mediæ & infimæ ætatis Tom. I. p. 399. AVGVSTINVM Episcopum Aquilejensem, Primatem Venetiarum, Histriæ, Norici utriusque & Rhætiæ ab a. 414. ad 422. Hunc igitur Augustinum Aquilejensem esse auctorem librorum Hypomnesticon, mea est conjectura, vel saltem responcio ad dubium Hincmarianum, quæ satis bona per regulas disputandi judicatur, modo nihil impossibile complectatur.*

§. XIV.

In ipsa vero conclusione & plerisque argumentis Prudentius, Florus atque Remigius tantum obtinuerunt applausum, ut post restauratas bonas litteras atque studia Historica & Critica magis magisque exulta Viri in Historia litteraria & Critica Scriptorum Ecclesiasticorum versatissimi ad unum fere omnes ductum illorum sequantur. En nomina illorum quorum scripta

evol-

evolvere mihi ipsi licuit. ERASMVS ROTEROD. in Præf. libro-
rum Hypogn. Tomo VII. Operum Augustini col. 1358. ROB.
BELLARMINVS Cardinalis in libro de Scriptoribus Eccles. p. m.
132. ROB. COCVS Anglus in Censura quorundam Scriptorum:
quæ sub nominibus sanctorum et veterum auctorum citari so-
lent, cum vel supposititia sint, vel dubiæ saltem fidei p. m.
352. hic præter Erasmus & Bellarminum etiam ceu conser-
tientes allegat LOVANIENSIS Augustini editores, ANGELVM
ROCCAM, & ANDREAM DV VAL. IOH. GERHARDVS in Patrolo-
gia p. m. 383. GERARDVS IOANNIS VOSSIUS in Historia Pela-
giana lib. I. cap. XVI. p. m. 60. sqq. ANDR. RIVETVS in Critico
Sacro h. e. Censura in lucubrationes Veteribus Patribus adscri-
ptas lib. IV. cap. 14. Operum Tomo II. p. 1138. IAC. VSSE-
RIVS in Historia Gotteschalci & Prædestinationæ Controversiæ
ab eo motæ cap. VIII. Io. HENR. HOTTINGERVS in Elencho
Scriptorum Supposititorum, quem continet Dissertationum
Miscellanearum *Narrat* p. 86. PHIL. LABBE in Diff. de Scripto-
ribus Eccles. quos attigit Bellarminus Tomo I. p. 144. GILBERTVS
MAVGVIN in Diff. Historica & Chronica, quæ extat in Tomo II.
Vindiciarum Prædestinationis & Gratiæ p. 229. sqq. IO GARNFRIVS
in Dissertationibus ad Hist. Pelagianam pertinentibus, et e
Mercatore cura ipsius edito repetitis in Amstelod. Augustini
editione Tomo. XII. pag. 251. BENEDICTINI Patres e
Congregatione S. Mauri in Admonitione ad Hypomnesticon,
quæ in Appendice Tomi. X. Operum Augustini ab ipsis edi-
torum primum locum habet. LVD. ELLIES DV. PIN in Nova
Bibliotheca Auctorum Ecclesiasticorum Tomo. IIII p. 494.
edit. Latin. NATALIS ALEXANDER in Historia Ecclesiastica Sæ-
culi V. cap. IV. art. III. §. 7. p. 113. Tomi V. editionis in
folio. GVIL. CAVE in Hist. litter. Scriptorum Eccles. p. m. 173.
CASIMIR OVDINVS in Comm. de Scriptoribus Eccles. Tom. I.
col. 948. Jo. ALB. FABRICIVS in Bibliotheca Lat. Volum. III.

p. 521.

p. 521. ut taceam Commentatores Augustanæ Confessionis, quorum aliqui controversiam de autore Hypognostici tetigerunt. Judicium suspendere videntur Jo. HVLSEMANVS in Manuali Confessionis August. p. 769. et Jo. BENED. CARPZOVIVS in Isag. in libros Symbol. p. 486 Augustini autem Hypognosticon esse expresse negat S. R. D. Jo. GE. WALCHIVS in Introd. in libros Eccles. Luth. Symbolicos p. 317.

§. XV.

Nova argumenta apud tot tantosque Scriptores non nisi pauca hæc reperio : BELLARMINVS silentio Augustini in Retractationibus et Possidii in Indiculo addit silentium Bedæ aliorumque Veterum, NATALIS ALEXANDER superaddit S. Prospéri et S. Fulgentii silentium, quæ nos ad argumentum historicum I. supra §. VI. expositum commode referemus; Hic ipse Alexander hæc etiam habet egregia, ad amplificationem argumenti nostri conjecturalis II. & III. §. X. & XI. explicati facientia : „Nonnulla denique a S. Augustini doctrina prorsus aliena. Libro enim IV. cap. 2. ita legit (Hypognostes) “ ex Gen. III. 7. *Consuerunt folia fici, & fecerunt sibi tegumenta*, quam versionem tanquam faventem Pelagianis impugnat S. Augustinus, & pro tegumentis sive vestimentis contendit legendum *Succinctoria* lib. II. de Nuptiis & Concupiscentia & alibi; Hypognostes *stimulum carnis* ex 2. Cor. XII. exponit *concupiscentiam*, & S. Augustinus Enarratione in Psalm. 130. stimulum illum interpretatur *dolorem quendam corporis*, quo Apostolus exagitabatur vehementer lib. VI. cap. 2. Hypognostes prædestinationem ex prævisione operum esse docet, quod Augustinianæ doctrinæ repugnat. GARNERIVS hæc adjicit in iisdem argumentis nostris conjecturalibus II. & III. locum habentia: „Inter capitalia quinque Pelagianorum dogmata recenset Hypognostes, *quod libido sit naturale bonum*, nunquam recensuit Augustinus, etiam cum de hæresibus sub finem vitae scriberet. Nunquam siluisse

D

Au-

„Augustinus de Patrum traditione, & Ecclesiæ judicio ad
stabiendam fidem; silet omnino Hypognostes. Augustinus
Juliani nomen, quod alias tam frequenter appellat, hoc uti-
que in loco non reticuisset; reticet Hypognostes, quan-
tumcunque vehementer hominem impugnet.

§. XVI

In eo autem laborarunt nonnulli recentiores Critici, ut,
cum certum sit atque exploratum, Augustinum non esse auto-
rem librorum Hypomnesticon, conjecturis suis eruarent,
quisnam eosdem conscriperit. GARNERIUS libros hos SIXTO
Presbytero & deinde post Cœlestinum Pontifici Romano vin-
dicare magnopere & prolixe studet, opinionem suam admo-
dum probabilem, imo pene certam appellans, quamvis ratio-
nes suas singulas infirmari posse saltem a contentioso fateatur,
omnes autem una conjunctas vix posse a cordato non obtinere
assensum sibi persuadeat l. c. p. 254. Recenset primum ali-
quot nobiles fidei contra Pelagianos hac ætate defensores, ut
remotis reliquis solus supersit Sixtus. Verum non video,
quomodo probare vel voluerit vel potuerit, omnes, nullo
omisso, ab ipso fuisse recensitos, qui potuissent talem scriptio-
nem in se suscipere; & quid obstat, quo minus Autor ho-
rum librorum potuerit esse aut hodie sit quoad cetera obscu-
rissimus? Deinde GARNERIUS conjecturis quibusdam valde
levibus probare conatur, Sextum, qui primum patrocinabatur
Pelagianis, ab Augustino fuisse admonitum, ut, cum resi-
puisset, contra illos scriberet. His præmissis quatuor hæc
profert argumenta p. 255. sq. I. Quod Hypognostes inde
fecit initium libri, ubi Augustinus finem fecit Epistolæ ad
Sixtum, quæ est CV. in ordine antiquo & CXCIV. in edi-
tione Benedictinorum, scilicet: Hæreticorum inquietudine
fieri, ut orthodoxi Scripturas vigilanter perscrutentur. II.
congruit tempus, Epistola illa scripta est vel sub finem a. 418.
vel initio consequentis, libri Hypognosticon scripti sunt anno
circi-

circiter 419. Tempus autem conscriptorum horum librorum p. 252. ita probavit: Conscripti sunt post judicium Zosimi a. 418. factum, quia in præf. Pelagiani & Cælestiani damnati dicuntur, & ante manifestam Juliani de sua sede ejetionem, quæ contigit circiter a. 420. Juliano enim oppositi sunt, quem nemo nescit Cælestanum in primis fuisse, libidinis tanquam naturalis boni laudatorem, qui ea omnia teste Augustino jactare solitus est, quæ adversarius Hypognostis adducit. Quod vero nomen Juliani tacetur in his libris, ex reverentia erga ipsum adhuc dum Episcopum videtur factum esse. III. congruit locus; scripsit Hypognostes Romæ, quandoquidem ea utitur Scripturæ versione, quæ Romæ tantum in usu tunc fuit; & iis quidem de quæstionibus, quæ Ecclesiam Romanam exercerent, atque in tractoria Zosimi continerentur. IV. Scripsit denique contra Julianum nondum depositum, sed unum tamen de his, quos Romæ versantes Augustinus conqueritur *damnatas justissime impietas adhuc liberius defendere*. Tandem in conclusione, cum scripsisset, neque locum, neque tempus, neque argumentum, neque alia adjuncta vetare, quo minus hi libri tribuantur Sixto, hoc addit argumentum: Ita sentire cogit auctoritas Augustini, qui Sixto adscribens Acta Zosimi, non obscure indicat, literas Zosimi ab eodem Sixto exaratas; & ut non indicaret, eas tamen ejusdem esse auctoris, cuius libri Hypognosticon, demonstrat utriusque operis idem stylus, unus quasi Spiritus, eadem sententiæ, eadem pene voces. Non tamen diffitetur Garnerius, objici sibi posse discepantiam styli Hypognostis a stylo Sixti in libris de divitiis, operibus fidei, & castitate; quod Sextus vix unquam purgare potuerit suspicionem propensi erga Pelagianos animi; atque silentium Augustini, Gennadii, Prosperi, Fulgentii, ad quæ vero nonnulla regerit Garnerium non minori studio refutat NATALIS ALEXANDER in Hist. Eccles. Sæc. V. p. 49. Iq. ubi negat, Sextum, quamvis personis Pe-

D 2

lagia-

Pelagianorum faverit, dogmatibus ipsorum favisse, provocans ad Augustini Epistolas ad Sextum, negat etiam, libros tres de divitiis, de operibus fidei, de castitate Pelagianis erroribus scatentes esse Sixti unde sequitur, Augustini monita de refutandis per scriptum aliquod Pelagianis non pertinuisse ad Sextum. Respondet ad rationem Garnerii I. tam obviam cogitationem ejus mentem subire potuisse, qui S. Augustini Epistolam nunquam legisset. ad II. tempus conscriptorum librorum Hypogn. conjici tantum non probari: ubi tamen non diffiteor, conjecturam Garnerii non esse vanam; id vero facilius concedo, alium etiam eodem tempore contra Julianum scribere potuisse; ad III. & IV. non fuisse tunc Romæ passim in usu versionem S. Hieronymi, potuisse etiam alibi laudari, alias etiam Ecclesias tunc vexatas fuisse controversiis Pelagianis. Ipse vero contra Garnerium hæc duo profert argumenta; primum, quod nemo, qui ad Romani sermonis nitorem illis temporibus attenderit, sibi facile persuasurus sit, Sextum usum esse peregrinis illis vocibus atque barbaris Protoplatus, exulatus, desolatus gratia, refellitus, repedare & similibus, quibus squallet Hypognosticon; secundum a silentio Augustini, Prosperi, Fulgentii, Gennadii, quibus argumentis plus sane ineſt ponderis quam exceptiunculis & ratiunculis Garnerii, quæ vel ideo suspectæ sunt, quod singularum accuratius examen formidaverit. Refutatam etiam esse hanc Garnerii opinionem a SERAPHINO PICCINARDO Ord. Prædicat. in Dissertatione Prædestinato Sirmondi a se Patavii a. 1686. edito præmissa CAVEVS tantum me docuit in Hist. litter. Scriptor. Eccles. p. m. 174. quam vera Dissertationem inspicere mihi non licuit.

§. XVII.

MARIO MERCATORI celebri contra Pelagianos Scriptori adscribunt libros Hypognosticon nominatus modo SERAPHINVS PICCINARDVS, LVD. ELLIES DV PIN in Nova Bibliotheca Aut-

Auctorum Eccles. Tomo III. p. 494. et BENEDICTINVS , qui maximam novissimæ tuuc Augustini editioni operam navavit, atque du Pinio hanc conjecturam suppeditavit. Argumenta Dvfini hæc sunt. „ 1. Hoc opus esse constat antiqui Auctoris , qui tempore Pelagii et Cœlestii scribebat ; quique “ Augustini opinionis erat ; hoc autem Mario Mercatori con-“ venit. 2. Solet Mercator eundem suis libris titulum præ-“ figere , quem liber , de quo lis est , præfert ; ita enim li-“ brum contra Julianum inscripsit 3. Hujus tractatus me-“ thodus et forma per omnia similis est ceterorum Mercato-“ ris operum formæ ; eorum quos vult impugnare , eoncep-“ ta verba refert , quæ postea considerationibus confutat. “ 4. Instituta hujus Operis cum ceteris Marianis scriptis , li-“ bro præsertim in Julianum , comparatione , stilum per-“ similem inveni ; quippe passim in utroque occurunt vo-“ ces et figuræ eadem , vis eadem , eadem rerum , cogi-“ tationum , ac venborum ipsorum dispositio. 5. Augusti-“ dus epist. 193. ad Marium Mercatorem a. 418. scripta testa-“ tur , inscriptum sibi fuisse ab eo librum adversus novos“ hæreticos , totum Scripturæ testimoniis confertum. Hoc “ Mercatoris nulli alii Tractatuī convenire potest : at huic ap-“ prime convenit. GARNERIVS I. c. p. 254. fatetur , suspicari aliquem posse , id operis tribuendum esse Mercatori addu-“ citis iisdem ferme argumentis ; Sed agnoscit etiam non esse omni exceptione majora , his potissimum verbis : „ Verum , ut in his quæ dicta sunt , Hypognostes et Mercator cōnve-“ niant , quod tamen in dubium nec immerito vocaverit “ quisquam ; certe in translatione Scripturæ dissentient , “ quod omnino capitale est , ubi de Scriptoribus Ecclesiasti-“ cis agitur. Vnus de multis locus Pauli sufficiat 1. Cor. XV. “ §4. Hypognostes : Absorpta est mors in victoria , ubi est mors vi-“ toria tua ? ubi est mors stimulustuus ? Mercator : Absorpta est “ mors in victoriam ? ubi est , mors , aculeus tuus ? ubi est , “

D 3

mors ,

„mors, contentio tua? Deinde apud Hypognostem occurrit
 „ubique passim vox *protoplasti*, ut affectata videri possit;
 „nusquam reperitur apud Mercatorem, nisi forte cum Græ-
 „ca interpretatus est. Consentunt BENEDICTINI in Admo-
 „nitione Hypomnesticon, scribentes sub fin. Istum tamen
 „Mercatoris librum ab Augustino laudatum, quo minus
 „continuo pronunciemus asseveranter ipsum esse Hypomne-
 „sticon, moram injicit stylus et dicendi ratio, quam in
 „Hypomnestico non eandem plane etque in aliis Mercatoris
 „indubitatis opusculis deprehendimus. TILLEMONTIUS etiam
 in Memoriis inservientibus Hist. Eccles. Tom. XV. p. 138.
 refutat Pinianam conjecturam, quod S. R. D. FAERICIUS in-
 dicat Biblioth. Lat. Vol. III. p. 521. Quibus vero argu-
 mentis utatur, indicare nequeo, quia Tillemontii non nisi
 Bruxellensem habeo editionem in Tomo X. desinentem.
 Interim secure acquiesco in argumentis Garnerii et Benedi-
 ctinorum,

§. XVIII.

His vero difficultatibus omnibus cum non prematur
 mea conjectura quam FLORVS Magister suggestit, AVGVSTI-
 NVM Aquileiensem Episcopum esse autorem Hypomnestici,
 cum incredibile non sit tantum etiam Præfulem contra Pela-
 gianos ubique graffatos scripsisse, cum tempus scriptionis,
 stilus aliquantum barbarus, Hieronymi, quem ceu civem
 aut vicinum forte singulariter coluit, translatio scripturæ S.
 allegata congruant, cum hac ratione vetus Inscriptio Hy-
 pomnesticon Augntino tribuens retineatur, aliquem, licet
 minorem (qua scilicet tam pauca de hoc Augustino nobis
 cognita sunt) huic opinioni assigno probabilitatis gradum.

§. XIX.

Hincmariana tamen sententia, Augustino Hippónensi
 eosdem libros vindicans, quamvis recentiori ætate a pleris-
 que Criticis fuerit rejecta, unicum quantum novi, Patro-
 dum

num nacta est in Cardinali SFONDRA TO , qui in Nodo Prædestinationis dissoluto p. 35. secutus Lugdunenses Augustini editores , existimat in Hypomnestico sic omnia referre ingenium magni Augustini , ut , quamvis ipse in Catalogo suorum lucubrationum hujus operis non meminerit , de auctore nihil sit dubitandum . Refutarunt autem Sfondratum *varii Augustini discipuli* in Augustiniana Ecclesiæ Rom. doctrina a Cardinalis Sfondrati Nodo extricata p. 96. sq. ubi Remigii in primis argumenta repetunt . Addendum vero est Sfondratum l. c. allegare etiam et approbare hæc Lugdunensium editorum verba : *Hic liber videtur esse hominis eruditæ ; facundique , quique , que sparsim ab Augustino diserta sunt contra Pelagianos , studuit in unum contrahere , quæ repetita sunt ex Censura Erasmi.* Ex his atque sequentibus patet SFONDRA TO ET Lugduneses nonnisi doctrinas quasdam in Hypomnestico reperiendas Augustino vindicasse , librum autem ipsum facillime concessisse eidem esse abjudicandum . Plures quidem allegari possent Viri docti , qui post Eccium in præf. nominatum hos libros Hypognosticon ceu Augustini libros laudarunt : ita Cocvs l. c. adducit BISHOPVM , STAPLETONVM , BELLARMINVM : Verum vel ex sola Bellarmini citatione patet , loqui nonnullos cum vulgo , sentire cum doctis : neminem saltē reperire potui , qui adhibitis argumentis Criticis Augustino hos libris recentiori ætate vindicaverit . Idem statuendum est de nova translatione Siracidis in vernaculam nostram facta et Halæ a 1706. edita , cujus p. 296. in nota Augustini lib. V. Hypognosticon citatur . Cl. WALLISERVS in Vindiciis librorum Eccles. Luth. Symbolicorum p. m. 103. existimat , aliquod huic allegationi inesse pondus , quod autores hujus Versionis Syracidis Germanicæ videantur Viri in Ecclesiastica antiquitate versatissimi ; Verum GODOFRE. ARNOLDVS quem auctorem hujus versionis esse monnuli credunt teste S. R. D. ZELINERO in Diff. de novis

Bibli-

Bibliorum Versionibus Germanicis Cap. I. §. ult.) nimis proclivis est ad Paradoxa , plures libros certissime suppositios genuinis annumeravit, et quod maximum est , nullas neque hic neque alibi , quantum novi, exposuit rationes hujus opinionis,

§. XX.

Ita perorata lite ad scrupulum illum , quo Augustana Confessio errasse videtur allegato Augustino ceu auctore librorum Hypognosticon , vel respondebimus e. §. XVIII. non falso dici Augustinum auctorem , modo non intelligatur Hippoensium sed Aquilejensem Episcopum , vel , si quis existimet Hippoensem intelligi , de qua interpretatione ipse non dubito , repetemus , quod SFONDRAVS l. c. cum ad lib. 6. Hypognosticon provocasset , et sibi ipsi dubium de *vogis* eorundem movisset , respondit : *Quicquid de hoc libro dicatur , certum est nec dubitari ab ullo potest , hanc esse Augustini sententiam* ; etenim et in Apologia Augustanae Confessionis et in Chemnitii Locis plura idem significantia e genuinis Augustini scriptis excerpti , jam observavi in Diff. mea ad artie, XVIII. Aug. Conf. de libero arbitrio.

S. D. G.

CONTENTA DISSERTATIONIS.

Præf. ostendit , scrupulum illum , quod A. C. Augustino attingat Hypognosticon , desiderare hanc disquisitionem.

§. I. Describit hos libros.

§. II. Recenset controversiam Sæculi IX. in Augustinus eosdem scripsit.

§. III. Argumenta III. Hincmari , pro affirmativa.

§. IV. Respondet ad argumentum I. Hincmari.

§. V. Ad argumentum II. & III.

§. VI. Refert & confirmat argumentum Remigii aliquumque pro negativa histori. epm I. a Silentio Veterum.

§. VII. Argumentum hist. II. a Silentio Augustini iu Retract.

§. VIII. Arg. hist. III. a silentio Possidius.

§. IX. Argumentum conjecturale I. a Stilo.

§. X. Arg. conject. II. ab argomento preceptuo.

§. XI. Arg. conject. III & IV. & contentis secundariis , & ab inde auctoris.

§. XII. Fatetur , Remigium etiam argumenta quadam infirma adhibuisse.

§. XIII. Nec feliciter indagasse , cur Hypognosticon in titulo adscribatur Augustino.

§. XIV. Consensum recentiorum Criticorum cum Sententia Remigiana.

§. XV. Quid argumentis Remigianis addiderint , refert.

§. XVI. Docet auctorem Hypognostici non esse Sextum.

§. XVII. Neque Marium Mercatorem.

§. XVIII. Sed forte Augustinum Episcopum Aquilejensem.

§. XIX. Recenset quosdam recentiores , qui cum Hincmario Augustinum Hippo. auctorem habere videntur.

§. XX. Augustanam Confessionem ex Premissis defendit.

Coll. diss. A. 33, misc. 45